

Dendrokronologisk undersøgelse af fyrretræ fra to skibsvrag fundet i Tundals havneområde i Sundsvall, Sverige

af
Orla Hylleberg Eriksen

SVERIGE

Tundal

Sundsvall

Indsendt af: Statens Maritima Museer ved Jim Hansson

Formål: datering.

Prøvetagning: ?

Laboratorieundersøgelse: Orla Hylleberg Eriksen

NNU j.nr. A8831

Skibsvrag

Fire prøver af fyr (*Pinus Sylvestris*) fra to skibsvrag, er undersøgt.

Tre prøver er dateret. Alle prøver har splintved bevaret.

De to vrag er betegnet Norra vraket og Södra vraket.

Norra vraket

To prøver er undersøgt. Begge prøver er dateret. Yngste bevarede årring er dannet i 1878 (S0300019). Efter tillæg af årringe i det manglende splintved på begge prøver, kan det beregnes, at træerne, som den undersøgte prøver kommer fra, er fældet i tidsrummet 1891-1922 e.Kr.

Södra vraket

To prøver er undersøgt. Én prøve er dateret (S0301029). Yngste bevarede årring er dannet i 1783. Efter tillæg af årringe i det manglende splintved, kan det beregnes, at træet, som den undersøgte prøve kommer fra, er fældet i tidsrummet 1788-1828 e.Kr.

De tre daterede kurver krydsdaterer og er sammenregnet til tre forskellige middelkurver, som giver forskellige resultater ved synkroniseringer med referencekurverne.

A8831 Tundal - inbyrdes krydsdateringer			
	S0300019	S0300029	S0301029
S0300019	*	3.12	4.52
S0300029	3.12	*	2.37
S0301029	4.52	2.37	*

S0300019 og S0300029 er sammenregnet til S0300M01 på 157 år, som dækker perioden 1722-1878.

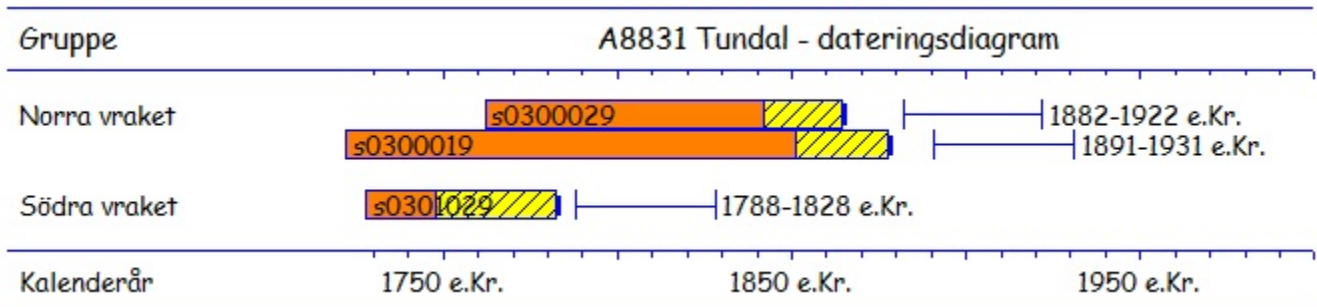
S0300019 og S0301029 er sammenregnet til S030M001 på 157 år, som dækker perioden 1722-1878.

S0300019, S0300029 og S0301029 er sammenregnet til S030M002 på 157 år, som dækker perioden 1722-1878.

På det foreliggende grundlag, kan det ikke angives nærmere, hvilken region tømmeret stammer fra.

Anvendt splintstatistik for fyrretræ: 40-80 år.

A8831 Tundal, Sundsvall, Sverige - synkroniseringer med referencekurver			
	S0300M01	S030M001	S030M002
Nord-Karelia, FMP0004A	3.78	4.64	3.52
Helsingland, HELPIN01	2.89	4.39	3.46
Troendelag, nomk1403	5.03	5.85	4.86
Jämtland, STBPIN02	3.91	7.47	3.84
Nordnorge, superno3	5.53	7.96	5.38

A8831 Tundal, Sundsvall, Sverige - Katalog								
Unders nr.	Beskrivelse	År	Marv	Splint	Slutring	Synkron position	Datering/fældning	Bem.
Norra vraket								
S0300019	Prøve 1, bordlægning	157	1-2 cm	27 år	S1	1722-1878	ca. 1891-1931	fyr
S0300029	Prøve 2, bordlægning	104	ja	23 år	S1	1762-1865	ca. 1882-1922	fyr
Södra vraket								
S0301019	Prøve 1, bordlægning	63	4-5 cm	34 år	S1		ikke dateret	fyr
S0301029	prøve 2, skeppsdel	56	3-4 cm	35 år	S1	1728-1783	ca. 1788-1828	fyr

Tegnforklaring: B - bark. W - waldkante (barkring). vf - vinterfældning. sf - sommerfældning. Hx - Heartwood (kerneved) x = antal. Sx - Sapwood (splintved) x = antal. Hx og Sx angiver årringe, som ikke er inkluderet i rubrikkerne År og Splint. H/S angiver Heartwood/Sapwood grænse.

Publicering:

Med mindre andet er aftalt kan resultatet frit anvendes med henvisning til denne rapport. Kontakt evt. laboratoriet for hjælp og yderligere oplysninger (dendro@natmus.dk). Rapporten kan downloades fra hjemmesiden www.nnu.dk, under Dendrokronologi, Rapporter.